

DISPUTATION

Ökad välfärd hos häst vid bättre hältdiagnostik

Veterinär Emma Persson-Sjödin, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, SLU, försvarade den 25 september sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln *Evaluation of vertical movement asymmetries in riding horses – relevance to equine orthopedics*. Opponent var dr Maarten Oosterlinck, Ghent University, Belgien. Fyra olika studier ryms inom avhandlingen och ett stort antal hästar har studerats, både i Sverige och i andra länder. Nedan följer en sammanfattning författad av Emma Persson-Sjödin. Den fullständiga avhandlingen finns tillgänglig via SLU:s webbplats.

Text: Emma Persson-Sjödin, leg veterinär

Ortopediska skador är mycket vanliga hos våra sporthästar och det är viktigt att hältan upptäcks tidigt och den underliggande skadan diagnostiseras korrekt. Det har dock visat sig att vid subjektiv hälbedömning är överensstämmelsen mellan olika bedömare låg, framförallt vid lågradiga hältor.

Biomekanisk forskning har visat att asymmetrier i huvudets och korsets vertikala rörelser är bra mått på en fram- respektive bakbenshäla och objektiva metoder har utvecklats som enkelt kan mäta dessa. Syftet med denna avhandling var att öka kunskapen om hur man ska tolka asymmetrier i hästens rörelsemönster i olika situationer.

En mycket stor andel av hästar i träning har ett asymmetriskt rörelsemönster trots att ägarna upplever dem som friska. Asymmetrierna är ofta lika stora som de är hos hästar som utreds på klinik för lindriga hältor. För att undersöka om asymmetrierna hos dessa hästar är smärtorsakade behandlades en sådan studiepopulation med meloxicam. Effekten av behandlingen utvärderades objektivt före och efter behandling. Resultatet av studien visade att behandlingen inte hade någon effekt på hästarnas rörelseasymmetrier och detta väcker nya frågor. Kan asymmetrierna vara en naturlig biologisk variation eller är de ändå orsakade av smärta som inte svarar på den antiinflammatoriska behandlingen? Vi vet väldigt lite om vilka smärtmekanismer som förekommer vid olika typer av ortopediska skador.

Kunskap om hur ryttaren påverkar symmetrin i hästens rörelsemönster är viktig både vid ridprov under hältutredningar och för att ryttare och tränare själva tidigt ska kunna upptäcka om hästen är halt. I studie två studerades därför effekten av ryttarens sits på hästens rörelsemönster. Resultaten visade

att vid lätttridning fick hästen ett asymmetriskt rörelsemönster där den tydligaste effekten liknade en lågradig fränskjuthäla på det bakbenet som ryttaren sitter ner på i lätttridningen. Hos hästar med en lågradig bakbenshäla verkar lätttridningen kunna dölja eller förstärka hältan beroende på vilket sittben man sitter på. En fränskjuthäla verkar öka när ryttaren sitter ner på det halta benet medan en belastningshäla verkar öka när ryttaren sitter ner på det friska benet. Studien kunde också visa att lätttridningen motverkar de asymmetrier hos hästen som orsakas av voltens böjda spår vilket ger en biomekanisk förklaring till varför man ska sitta på "rätt" sittben.

Bakbenshäla hästar kan få en kompensatorisk huvudnickning som ser ut som en häla från samma sidas framben. Det finns en stor risk att man misstar denna huvudnickning för att vara en riktig frambenshäla och att man börjar utreda fel ben. I de två sista studierna undersöktes därför om man kan använda mankens rörelse för att skilja en äkta frambenshäla från en kompensatorisk. Resultatet visade att vid en frambenshäla indikerade huvudets och mankens asymmetrier samma framben. Vid en bakbenshäla indikerade däremot huvudet och mankens asymmetrier häla från var sitt framben. Genom att mäta mankens rörelse kan man därmed få hjälp att direkt avgöra när en huvudnickning är orsakad av en frambenshäla eller när den kommer från en bakbenshäla. •

Emma Persson-Sjödin.

FOTO: CARIN WRANGE